

Guerra naval contra el narcotràfic

L'últim dia de la vida de Gustavo Alonso com a traficant va començar amb la remor esmortida d'un helicòpter que volava per sobre el seu cap. Uns metres per sota, dins un vaixell submergible de fabricació casolana, a mil quilòmetres de la costa mexicana, Alonso, tres membres més de la tripulació i un membre de la màfia colombiana, s'esperaven, apinyats en uns escassos quinze metres quadrats. A bord tenien tres tones i mitja de cocaïna, aproximadament vuit milions de dòlars a preu de compra, però amb un valor de més de seixanta milions un cop venuda als carrers de Miami o Washington. Els contactes mexicans a qui havien de lliurar la cocaïna es retardaven quatre dies; havien informat que el seu vaixell tenia dificultats tècniques. Ja feia dotze dies que la tripulació havia sortit en aquest submergible menut, en què hom gairebé no podia estar dret ni caminar. Una cúpula de vidre, que les ones banyaven contínuament, els oferia l'únic contacte visual amb l'exterior. Els cinc homes s'estrenyien els uns amb els altres, mentre jugaven a cartes o dormisquejaven.

Cap a les deu, de sobte, van sentir un espetec sec: l'artiller de l'helicòpter els havia llançat una xarxa d'acer que va embolcar l'hèlix de la nau i va impedir que el bot continuara navegant. Van sentir els avisos pels altaveus. Sabien que els apuntaven amb armes pesants, que no tenien cap escapadòria. Van aturar l'embarcació, van eixir i es van lliurar a la guarda costanera dels Estats Units. "En un primer moment em volia suïcidar –afirma Gustavo Alonso–, però aleshores em vaig adonar que d'aquesta manera finalment podria escapar dels traficants de droga." A la presó dels Estats Units ja no tindrien cap poder sobre ell, ja no el podrien recollir per a fer cap més transport, com havien fet durant molt de temps. Alonso va ser jutjat i va passar anys a la presó, els dos primers bo i incomunicat. Des que el van deixar en llibertat ha tornat a viure a la seua ciutat i ha

Submergible confiscat als narcotraficants, amarrat en una base naval de Colòmbia.

Els narcotraficants colombians fan servir vaixells submergibles per a transportar grans quantitats de cocaïna cap a Mèxic. El capità d'un d'aquests ginys, que va passar uns quants anys en una presó dels Estats Units, relata com fou la seva darrera aventura.

deixat enrere la vida anterior. Aquelles persones amb qui es relacionava quan traficava són mortes o a la garjola.

Guerra per les rutes. Gustavo Alonso, 53 anys, cepat i menut, és a la terrassa de l'hotel Estación, a la ciutat portuària de Buenaventura, a Colòmbia, mirant la badia que hi ha davant seu, un laberint d'illes amb manglars sinuosos i desembocadures de rius. Alonso no es diu així, però no pot dir el seu nom real. Als narcotraficants no els agrada que els antics treballadors comencen a xerrar. Ací, a Buenaventura, el centre del narcotràfic de la costa del Pacífic, això resulta especialment perillós. A la ciutat, des de fa anys, les bandes que s'encarreguen

de la droga, com ara els Ratrojos i els Àguilas Negras, estan en guerra per a imposar l'hegemonia de les rutes de transport.

Els barris pobres de Buenaventura, amb cabanes de fusta deteriorades i parets amb floridura grisa, són les àrees de reclutament. Són barris en què gairebé no hi ha feina i només tenen electricitat i aigua esporàdicament. Barris controlats per les màfies de narcotraficants, on troben els soldats de peu. Fa unes poques setmanes hi va haver morts, van assassinar una dona i dues més van desaparèixer sense deixar cap rastre: un acte de venjança dels *narcos* després d'haver-se'n anat en orris un transport. Un bot de contrabandistes va fugir de la guarda costanera i va llançar

el carregament durant la fugida. Pocs dies després, la policia va poder presentar la càrrega confiscada davant la premsa amb orgull. Per als narcotraficants allò va ser una traïció que havien de venjar.

Hi ha dues maneres d'entrar en el món del tràfic de droga, explica Alonso. O bé perquè hom vol diners fàcils, el colp de la seua vida que li permeta de pagar una casa pròpia, la jubilació o l'educació dels fills. O bé perquè la màfia et fa xantatge després d'haver-te ajudat; com li va ocórrer a ell. Alonso té el certificat de capità. Durant molts anys va treballar en vaixells pesquers grans, abans de timonejar un bot de transport de cocaïna a través de la mar. Vivia a Buenaventura amb la seua muller i tres filles. Llavors, explica, la seua dona va patir una malaltia epilèptica greu. "Els metges van dir que l'havien d'operar urgentment, però l'operació costava 40.000 dòlars." No tenia tants diners. Aleshores, un conegut li va assegurar que se n'encarregaria, que no calia que se'n preocupara. Després de l'operació, aquest amic va tornar i li va demanar un favor a ell. Alonso va sospitar de què es tractava, però malgrat això ho va acceptar. S'hi hauria pogut negar? "Aleshores avui no seria aquí", afirma.

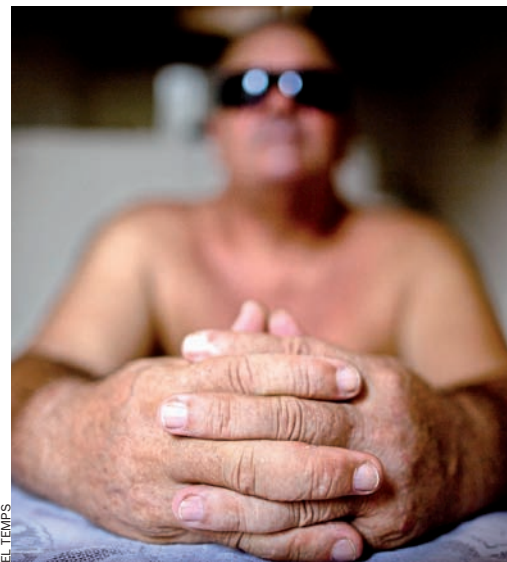
En aquell moment va començar una carrera de dos anys com a contrabandista i va fer quatre viatges en total. Al principi, amb una barca de pesca que li van preparar els narcotraficants. En el primer viatge portaven cinc tones de cocaïna amagades entre el peix. Alonso, un capità conegut, passà per tots els controls sense que el molestaren. Al punt de trobada acordat, davant la costa de Mèxic, lliurà la mercaderia i se'n tornà cap a casa. Tenia l'esperança que els narcotraficants el deixarien tranquil; però quan atracava ja l'esperaven. "No et deixen mai en pau: o bé ens atrapa la policia, o bé morim durant el transport." Li donaren uns quants bitllets i el portaren a casa. Havia d'estar preparat per a l'encàrrec següent, no podia abandonar la casa; durant moltes setmanes no es va atrevir a eixir.

Quan una nit, per fi, el recullen, gairebé se sent alleugerit. A punta d'alba, després de viatjar durant moltes hores amb cotxe i amb una llanxa ràpida, la tropa arriba a la destinació, una illa

en la brolla dels manglars de la costa. Des de la llanxa, Alonso veu aquelles drassanes de què hom sempre parla a Buenaventura. Ací, a la jungla, a cel obert, es construeixen submergibles de fibra de vidre per a transportar cocaïna. Es tracta d'un sistema comprovat pels traficants: al mar gairebé no es veuen els bots i el radar no els pot descobrir. Només des de l'aire se'n poden distingir les siluetes. Solament les imatges de càmeres d'infraroigs de vigilància aèria en podrien determinar la posició de manera fiable. Tanmateix, els narcotraficants també solucionen aquest problema ràpidament: proveeixen el buc del bot amb tubs. D'aquesta manera es dirigeixen els gasos d'escapament cap a fora i es refreden.

Menut i fràgil. Una tercera part de la cocaïna destinada al mercat dels Estats Units es transporta en submergibles. "Vaig tenir por quan em van ensenyar el bot", explica Gustavo Alonso, acostumat a trepitjar la coberta i mirar la mar. Ara veu un submergible molt menut, fràgil, estret. Ja s'hi han emmagatzemat deu tones de combustible, conserves i bidons d'aigua. I tres tones i mitja de cocaïna pura. Tota la tripulació ha de pujar-hi cap al vespre. El bot té tres parts: l'escotilla de proa condueix a l'espai de càrrega de quasi un metre d'altura; el timó, cap on la tripulació s'arrossega de genolls per davant dels paquets de droga; i el lloc on dormen. Alonso es col·loca a la roda del timó, al costat d'un GPS per a la navegació i un aparell de ràdio. Sota els llits hi ha els dipòsits de dièsel. Darrere d'ell hi ha la sala de màquines, amb dos motors turbodièsel. No hi ha electricitat, ni lavabo, només l'espai just per a estar dret o per a dormir.

Cap a les vuit, hi ha marea alta i la nit és prou fosca. L'aigua de la mar estreba el submergible. Una llanxa ràpida el remolca davant la costa, allí engeguen els motors. Acceleren a dotze nusos, rumb 270 graus, direcció oest, cap a alta mar. A la porta de la sala de màquines hi ha el guarda que la màfia col·loca juntament amb la tripulació de cada transport, armat amb un revòlver i un fusell d'assalt. A causa dels motors, que treuen l'oxigen de l'aire i l'enriqueixen amb diòxid de carboni, i

El capità Alonso oculta la seva veritable identitat. "En un primer moment em volia sui-

malgrat els conductes de ventilació, hi fa molta calor. "Hom té constantment una sensació d'asfíxia", explica Alonso. "Cada quatre hores reduïem la velocitat de dotze nusos a sis. Aleshores, obríem l'escotilla davantera durant un minut, deixàvem entrar aire fresc i de seguida tornàvem a accelerar."

La tripulació, de quatre membres, s'alterna per torns, Alonso controla sempre la ruta. Una vegada arriben a alta mar, l'home del fusell d'assalt dóna una nota on hi ha apuntada la posició de la destinació. Hi han d'arribar a una hora concreta, en un dia concret. Després de la guàrdia corresponent, tots miren de dormir, però la pudor i els sorolls a bord ho fan impossible. Tots han de beure, perquè la suor els corre a litres cos avall. L'aliment bàsic que tenen és llet concentrada, la llet Gloria peruana. A causa dels excrements, que no poden eliminar durant el viatge, fa un tuf molt penetrant.

La màfia colombiana ha fet construir centenars de submergibles semblants durant els darrers anys, dels quals la policia només ha pogut arrestar 53; 20

Una tercera part de la cocaïna dels Estats Units és transportada en submergibles

cidar”, diu. Patrulles militars colombianes al port de Buenaventura. A caçar contrabandistes amb xarxes d’acer i helicòpters.

només durant l’any passat. El transport de droga és extraordinàriament lucratiu: la construcció d’un submergible costa aproximadament mig milió de dòlars, mentre que el valor de mercat de la càrrega pot arribar a centuplicar aquesta xifra. Sovint, els narcotraficants enfonsen el bot una vegada efectuat el lliurament. Així doncs, hi deu haver dotzenes de bots d’un sol ús al fons marí, davant les costes de Mèxic.

La construcció i la utilització de bots són sancionades amb multes elevades. A més, si els guardacostes també troben droga a bord, els contrabandistes reben penes de vuit anys a catorze anys de presó. Malgrat això, no és difícil de trobar transportistes. Es comprometen a una missió perillosa. L’error de construcció més insignificant pot resultar mortal, perquè el bot es troba normalment a 1.500 quilòmetres de la costa. Si la fina coberta es trencara, s’hauria acabat tot, afirma Alonso. Ell ha sentit notícies de diverses tripulacions que van acabar la vida de traficant a la mar, asfíxiats o ofegats. “Fins i tot si hom pot arribar a eixir a la superfície a través de l’escotilla, es troba enmig de la mar, sense armilla ni bot salvavides.”

El primer viatge d’Alonso amb el submergible dura cinc dies, i arriba a la destinació sense incidents. Avança lentament sota el radar i els sonars colombians. Alonso coneix els buits dels controls. Després de deu dies es troben davant la costa mexicana i envien la clau per ràdio a una freqüència

concertada. Quan el iot esportiu dels traficants mexicans s’apropa, obren l’escotilla i es llancen a l’aigua per a desempallegar-se del tuf dels últims dies. Tot seguit, durant quatre hores, carreguen els paquets de cocaïna a l’altre vaixell. Cadascun pesa entre 20 i 40 quilos. Com a compensació, reben quaranta bales de bitllets. En total, vint milions de dòlars en bitllets de vint. Diners que han de lliurar al comitent colombià. El seu salari per la travessia oscil·la entre 30.000 dòlars i 10.000. Alonso també rep diners, però no pas tants, perquè ha de compensar els deutes anteriors. Per a ell, el transport mai no ha valgut la pena.

El carburant d’aquest negoci són els diners, molts diners. A Colòmbia un quilo de cocaïna val aproximadament 2.500 dòlars, a Europa 30.000. Fa uns quants mesos, només en l’escorcoll d’un sol amagatall del gàngster *Loco Barrera*, la fiscalia va trobar 29 milions de dòlars i 17 milions d’euros. Hom estima que cinc milions de colombians tenen contacte, directe o indirecte, amb el tràfic de droga. Per aquest motiu, la lluita contra els rebels de les FARC, que no solament són un enemic polític del govern, sinó també el proveïdor de droga més important del país, es duu a terme en molts fronts. Amb helicòpters de la policia, que cremen des de l’aire laboratoris-cuina de cocaïna a la jungla, mitjançant granades incendiàries. I amb avions, que espargeixen núvols blaus de glifosat, un verí vegetal, sobre

els camps de conreu de cocaïna. Des del novembre del 2009, els colombians han destruït 7.500 hectàrees de superfície de conreu només en un territori de les FARC.

Ajut dels Estats Units. Des de fa molts anys, el govern colombià coopera amb l’agència federal antidroga dels Estats Units. Els nord-americans han fet arribar al país ajuda administrativa i financera que puja a milers de milions. Els avanços en la lluita contra la droga a Colòmbia són enormes, afirma Jay Bergman, director regional de l’agència federal antidroga nord-americana. Amb tot, els colombians són actualment tan bons que la màfia possiblement traslladarà la producció de droga a Bolívia, el Perú i l’Equador. “Les autoritats d’aquests països encara no tenen prou experiència amb els mètodes, l’equipament tècnic i la sofisticació dels contrabandistes.”

Fa poc, una operació a la frontera amb l’Equador va confirmar les profecies de Bergman. Al juliol, la policia va trobar prop de la frontera colombiana un submarí autèntic: trenta metres de llargada, amb periscopi i motors elèctrics, probablement amb una capacitat d’immersió fins a vint metres de profunditat. Un submarí que, en oposició al submergible d’Alonso, va ser fabricat per enginyers i ara només el poden pilotar conductors de submarí amb formació. Els costos de construcció estimats són de quatre milions de dòlars nord-americans.

Alonso explica que ho va perdre tot a causa del contraban de droga, tota la seua existència. Ara viu de la pensió del seu pare, que té vuitanta anys. Les bigues de la casa de Buenaventura són podrides i s’han de canviar, però no s’ho pot permetre. Fa xarxes, perquè vol ser pescador. Aquesta seria la seua tercera vida, després de la de capità i la de traficant sota l’aigua. Alonso no creu en els èxits pretesos de les unitats antidroga del seu país. “Mentre hi ha haja consumidors hi haurà algú que fabrique cocaïna, algú que la transporte i algú que la vengui”, afirma. “I idiotes com jo, que es presten a aquesta porqueria.”

Alexander Bühler

Traducció de Blanca Juan